

Lohi Glödhäckillä. Kuva: Aki Böök.

Apinoointia siipien sidontaan

Ennen tätä ns. pehmeän ja elävän karvan vallankumousta käytössä oli huomattavasti jäykempiä materiaaleja, kuten bucktail, orava ja muita sen tyyppisiä karvoja. Jos mietin, mitä perhoja ihan ”aikuisen oikeasti” uitan ja millä olen saanut eniten lohia, täytyy sanoa, että ne perhot ovat kauempaan tästä nykylvirtauksesta.

Henkilökohtainen perhovalintani määräytyy tietysti vallitsevien olosuhteiden mukaan. Ennen kaikkea se kuitenkin perustuu perimätietoon tai pitkäaikaiseen omaan kokemukseen tietyllä joella kalastamisesta. Jos kuitenkin tarkastellaan asiaa nykyaikaisesta näkökulmasta, rasioista löytyy myös toimivia nykyputkiä koira- ja kettusiivillä.

Apinasiivet lähellä sydäntä

Viimeisen kymmenen vuoden aikana perhonsidontani on yksinkertaistunut varsinkin lopputuloksen osalta. Materiaalivalinnat ovat karsiutuneet kovin yksioikoisiksi ja syntyvien perhomallien määrä on kieltämättä kitsas. Materiaaleista suurimman kuluksen kohteeksi ovat joutuneet apina, bucktail, viidakkokukko ja jääkarhu. Muutama apinalaji-

Kun puhutaan ”nykyaikaisista” lohiperhoista, viitataan usein putkiperhoon. Asiasta löytyy alan lehdistä artikkeleita yllin kyllin ja netti pursuaa toinen toistaan paremman ja syötävämmän näköistä ”sutturaa”. Kuten tiedämme, useimmin käytetyt karvat näissä pyynnöissä ovat kettu ja koira.

Helppo valita. Kuva: Miki Äikäs.

ke on Cites-listan ulkopuolella, kuten esimerkiksi Colobus, josta jutussakin puhutaan.

Apinasta tehdyt siivet ovat lähellä sydäntäni. Ensimmäisiä apinasiipiä oli kaikkien tuntemassa Ray Brooksin Sunray Shadow'ssa, joka on esikuvana monille putkiperhoille. Olen itse nähnyt originaalin Sunrayn. Se ei sidonnallisesti ollut kaunis, mutta tehokkuudeltaan omaa luokkaansa. Perhossa oli alla oravaa, välissä herliä ja päällä pitkää mustaa apinaa.

Jostain syystä ne ”kovan luokan” lohiveteraanit, jotka esimerkiksi Laerdalia ja Namsenia aikanaan kalastelivat, käyttivät paljon Sunray-tyyppisiä sidoksia, joissa oli vaaleaa jääkarhua alla ja apinaa päällä. Nämä herrat jahtasivat isoa lohia ja niitä kohtuudella saivatkin. Mainittakoon Guy Chagnon 21 kilon kala kesäkuun 3. päivästä vuonna 1992 Namsenin Fiskumfossenilta kyseisellä perholla.

Hyvä karva tiukassa

Millaista sitten on oikeasti hyvä sidontamateriaaliksi sopiva apinan karva? Ensinnäkin, oikein hyvää apinaa ei tahdo saada enää mistään, ja jos sitä löytyy, hinta on yleensä ”kohtuullinen”. Apinaa liikkuu kyllä markkinoilla ja yleensä se on Colobus Monkeyn nimellä kulkevaa karvaa, jonka ▶

*Oikea sijoittuminen on
tärkeää lohenkalastuk-
sessa. Kuva: Miki Aikäs.*

alkuperä on useimmiten eläintarha tai koe-eläinlaboratorio.

Omat apinat, joita kaapista löytyy, ovat ajalta, jolloin tuo karva oli vielä ”laillista”. Osa on hyvien ystävien ja kontaktien kautta saatuja ja osa Tanskasta. Jens Pilgaard myi aikoinaan Colobus Monkeyta, mutta nyt se hana on sulkeutunut. Itse ostin ystäväni kanssa aikaa sitten useita taljoja Jensiltä ja värjäsimme ne muutaman alan kaverin ystävällisellä avustuksella mustiksi.

Myös apinaturkiksia liikkuu varsinkin Ebayssä kohtuullisen paljon ja ne kulkevat yleensä Gold Coast Monkeyn -nimellä. Itselläni on myös iso pala turkisapinaa. Sen ongelma on kuitenkin se, että koska pala on peräisin jostain 1920-40 -luvulta, sen paras karva eli hieno pohjavilla, on harjattu ajan saatossa pois. Varmasti karvaan on lisäksi joutunut monia käsittelyaineita vuosien aikana.

Nuo turkisasusteet ovat ikuisen kiistan aihe kuluttajan ja tullin välillä. Henkilökohtaisesti en kannata kädellisten surmaamista millään verukkeella. En silti ymmärrä, miten turkki, joka on 1920-luvulta, voi olla viranomaisille niin karvas pala, jos joku onneton perhokalastaja vielä leikkeli siitä karvaa ja sitoisi sitä langalla muoviputkeen.

Osa Colobus-taljoista on alkuperävariltään musta-valkoista, ja juuri se paras osa karvasta on vaaleaa. Yritin itse ensin värjätä karvoja, mutta en päässyt miellyttävään lopputulokseen, joten turvaudu ammattilaisten apuun. Eräällä hyvällä ystävälläni on omissa varastoissaan mustaa apinaa vuosien takaa, ja se on hyvää, ehkäpä parasta koskaan näkemääni. Se ei taida olla Colobusta, enkä lajista tiedä, mutta siitä tehdyt siivet ovat A1-luokkaa.

Ei kaikkein pisintä

Hyvä apinankarva ei ole sitä kaik-

kein pisintä, vaan noin 7-13 -senttistä. Sitä ei nahassa ole paljoa, vaan yleensä karva on 20-senttistä tai yli sekä toisaalta liian lyhyttä putkien siiviksi.

Hyvässä karvassa on hieman kihara tyvi, ja jos heilutat vaaleaa seinää vasten vähän reilumman kokoista nahan palaa, huomaat, että karvat ovat tavallaan ”omina kimppuinaan” nahassa kiinni. Näitä kimppuja pitäisi myös sidonnassa käyttää. Hyvä karva myös säilyttää nipuissa muotonsa nahasta irrottamisen jälkeenkin. Lisäksi vaikka nippua heiluttaa, karva ei leviä joka suuntaan, vaan nippu säilyttää nätin kynttilänliekin muodon.

Hyvässä apinankarvassa on yksi erikoisuus: Jos laitat yhdenkin määrän perhon samaan rasiaan kuivien kanssa, suljet kannen ja avaat vaikkapa puolen tunnin päästä rastian, kuivat perhot ovat paisuneet siiven läpimitaltaan kaksinkertaisiksi. Ilmeisesti kosteus vaikuttaa apinan karvaan näin. Myös siiven tyven kiharuus tulee esiin ihan eri tavalla kuin kuivassa perhossa.

Tämä ei päde kaiken apinan kanssa, mikä johtunee juuri karvan laadun eroista ja siitä, onko karva käsitelty jollakin aineella. Omistakin apinoista löytyy tuota kihartuvaa sorttia, ja kihartumaton. Oma mielipiteeni on, että kihartuva on sitä oikeaa.

Hyvä apinasiipi

Minkälainen on sitten hyvä apinasiipi. Vaikea kysymys, sillä kyllä sen loppupelissä päättää. Siksi se, mitä nyt sidonnasta ja siivestä kerron, onkin vain oma ja muutaman ystäväni mielipide. Sen verran kuitenkin on saatuja lohia näillä siivillä tai perhoilla, että uskallan jotain asiasta sanoa. Ensinnäkin sopiva siiven mitta on noin 10-13 cm.

Siiven rakennamme Sävilammen ”Tapsan” tapaan. Hän aikanaan opetti myös minulle siiven

Glödhäck

(Sidos: Tapio Sävilammi)

Putki: kirkas muoviputki.

Perä: kirkas punainen, liimataan tai lakataan.

Pyrstö: punaisia häkilän siikasiasia tai vastaava.

Kierre: hopea.

Runko: takaosa musta silkki, etuosa musta dubbing ja pearl-flashabou sekoitettuna.

Runkohäkilä: musta kettu etuosan päälle.

Siipi: alla musta bucktail, päällä musta apina.

Sivut: viidakkokukko.

Pää: lakka tai liima.

teon. Pyysin Tapsaa itseään sitomaan perhon, jotta itse voisinkin kokeilla kuvien ottamiseen. Otetaan esimerkiksi yksinkertainen, mutta tehokas perho, monivuotinen suosikkimme, Glödhäck.

Kun sidotaan putkeen, ja materiaaleista, joissa tyvikarva on suhteellisen paksu ja ei puristu paljoa kasaan sidottaessa, kannattaa heti unohtaa pään yltiöpäinen siisteys ja koko. Sen sijaan kannattaa keskittyä karvojen paikallaan pysymiseen ja kestävyYTEEN. Putken valinnassa olen itse noudattanut seuraavaa tapaa: Jos haluan tehdä ”runsaan” siiven, käytän ulkohalkaisijaltaan reilua putkea, koska minua miellyttää se ja sidontatyylini sopii se, että saan istuttaa runsaasti tavaraa tällaisista materi-

aaleista putken yläpinnalle.

Mielestäni apinaa ei kannata päästää leviämään liikaa putken sivuille, ja jos putken ulkohalkaisija on pieni materiaalin määrään verrattuna, siipi tuppaa usein putoamaan sivuille liikaa. Vähemmän materiaalin kanssa pienemmällä halkaisijalla oleva putki pelaa loistavasti.

Kannattaa ottaa huomioon myös se, että jos laittaa sisä- ja ulkoputken, ettei niiden liitoskohtaan tule jyrkkää kulmaa, jotta siipi ei nouse liikaa pystyyn. Tämä tapahtuu helposti, kun kyseessä ovat jäykähköt materiaalit. Hyvä konsti on leikata ulkoputkeen veeaukko, mikäli haluaa pään ohuemmalle putkelle. Itse en näe tähän välttämättömyyttä pakkoa, sillä voihan sen ▶

sisäputken laittaa, vaikka pää olisi paksummalla putkella.

Siiven alin osa on bucktailia. Nipun paksuus ja pituus on sellainen, että se tukee päälle tulevaa materiaalia. Sopivana pituutena pidän sellaista, että se menee oletetun kolmihaarakoukun päälle. Tippa liimaa tai lakkaa tyven päälle varmistukseksi. Hyvä bucktail on mielestäni erittäin hieno, mutta aivan liian aliarvostettu siipimateriaali.

Apina käsittelyyn

Seuraavaksi otetaan apina käsitte-lyyn. Kuten jo aiemmin mainitsin, karva on valmiiksi ”nipuissa” nahassa. Otetaan nahasta nippu sormiin ja leikataan se aivan tyveä myöden poikki. Nipun pitäisi sisältää juuri tuota hieman kiharaa karvaa ja pohjavillaa. Nipun paksuus riippuu halutun siiven tuuhteudesta, mutta nyrkkisääntö on, että yksi tuhdimpi nippu tai kaksi miedompaa. Ajatus on siis saada etuosasta tuhti.

Tämän jälkeen tyvestä kiinni pitäen nypitään muutamat pisimmät karvat pois ja laitetaan ne talteen. Nyt nippua fiksaillaan ja tarkastellaan eri kulmista. Jos nipussa on hajakarvoja, jotka sojottavat aivan toiseen suuntaan, ne voi nyppiä pois. Taas katsotaan ja yritetään löytää hyvä balanssi nipulle. Tällä tarkoitan sitä, että kun käännellään nippua ja tarkastellaan sitä eri kulmista, voi päätellä mihin asentoon sen putkelle kiinnittää. Tärkeää on, että nippu on balanssissa ja istuu keskelle putkea, eikä ole vinksallaan.

Apina on liukas materiaali ja aina tyveä leikattaessa kannattaa pitää kiinni kunnolla siivestä, jottei saksien kiilaava liike vedä karvoja paikaltaan nipussa. Siipi on nimittäin helposti piloilla juuri tästä syystä.

Materiaalin katkaisuun on kaksi järkevää tapaa: Mikäli käytetään saksia, leikataan jokaisen ni-

Siiven leikkaus paperiveitsellä.

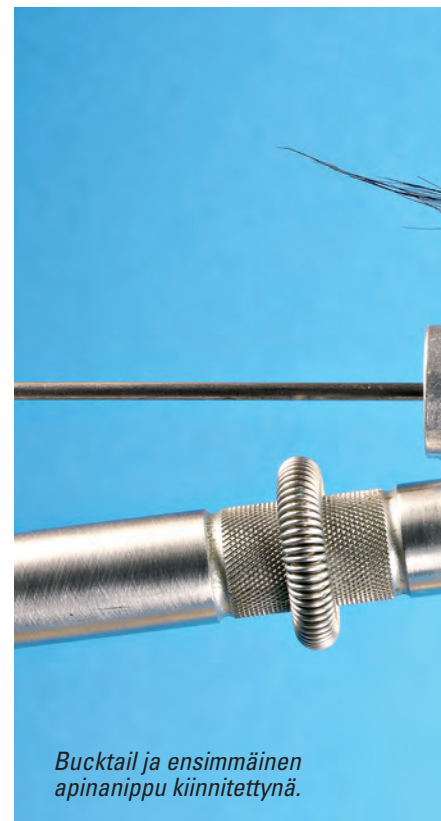

Ensimmäinen apinanippu.

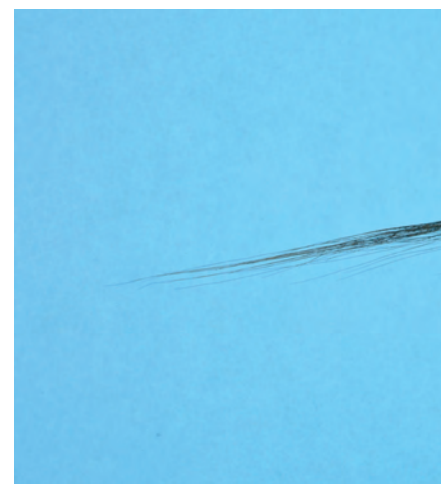
pun jälkeen, ja jos taas käytetään paperi-/mattoveistä tms. voidaan niput katkaista lopuksi kaikki kerralla, kuten Tapsa tekee tässä tapauksessa. Itse yleensä leikkaan saksilla ja laitan tipan liimaa aina siipinipun jälkeen ennen leikkaamista. Sekään ei kuitenkaan estä karvojen liikettä leikattaessa, joten kiinni kannattaa pitää. Ta-

vallaan Tapion tapa onkin turvallisempi onnistumisen kannalta.

Jos laitetaan toinen nippu, sen tulisi olla hieman pidempi kuin ensimmäinen. Sama pisimpien karvojen nyppiminen ja talteenotto kannattaa kuitenkin tehdä. Mielestäni liika materiaali huonontaa lopputulosta. Mikäli mennään yhdellä nipulla, seuraa-

Bucktail ja ensimmäinen apinanippu kiinnitettynä.

Päällimmäinen apinanippu.

vat vaiheet ovat samat kuin kahden nipun kanssa.

Ne pitkät karvat, jotka irrotettiin aiemmin fiksaillaan nyt siiven päälle. Tärkeää on, että nuo muutamat karvat ovat keskellä siiven selkää. Pituus on sellainen, että se istuu siiven profiliin mukavasti, mutta siipi takaa saa luirun ja liehuvan muodon, kun

etusosa taas on mukavan ”kropakas”. Jos näistä pitkistä karvoista ei saa mieleistään, voi nahan pitkiä ”turhia” karvoja laittaa siiven päälle. Kannattaa kuitenkin olla varovainen, ettei tee niistä liian pitkää, koska se ei ainakaan minusta näytä hyvältä. Ajatus on, että pitkiä karvoja ei ole maksimissaan kuin 5-10 kpl. ▶

Päällimmäinen apina kiinnitettynä.

Sillen

(Sidos: Tapio Sävilammi)

Putki: muovi- tai alumiiniputki.

Perä: soikea hopeatinseli.

Pyrstö: helmiäis-Wing'n flash.

Kierre: soikea hopeatinseli.

Runko: hologrammi hopeatinseli tai French Flatbraid -nauha, rungon etuosalle ja hologrammi hopean päälle helmiäis-keinokuitu dubbing (Lite Bright, Ice Dub tai vastaava).

Runko- ja etuhäkilä: turkoosin siniseksi värjätty kukon häkilähöyhen.

Siipi: alla valkoinen bucktail, välissä valkoinen kettu, päällä musta apina. Siipikerrosten väliin ja siiven päälle muutamia kimallesuikaleita (esim. Angel Hair väreissä silver holografic, polar ice, blue ice, pearl blue).

Sivut: viidakkokukko.

Apinasiipiä.

Viidakkokukot sivuille

Kun siipi on paikallaan, lisätään viidakkokukot sivuille ja valmista on. En itse juuri sekoita apinasii-ven sekaan fläsää, koska mielestäni se tappaa siiven idean. Myöskään rungon liian runsas häkilöinti ei minua miellytä varsinkaan apinan kanssa. Jujuhan on tässä tapauksessa siivessä. Mikäli siipi on onnistunut hyvin, se kestää heilut- telun ilmassa ja palaa mukavasti alhaalta takaa katsottuna kynttilän liekin muotoon, eikä leviä joka suuntaan.

Tällä tavoin rakennettu siipi kestää hyvin heittoja, vaikka ne eivät aina onnistuisikaan, ja har-

Viidakkokukot sivuille.

voin se on sotkussa. Itse käytän kaksi- tai kolmihaarakoukkuja näiden perhojen kanssa. Olen huomannut, että toiset perhot uivat paremmin suorassa, kun kääntää kolmihaaran kaksi sakaraa alaspäin (yleensä kaksi haaraa on ylös). Suosikkikoukkujani ovat Sawadan kolmihaarat koossa 6.

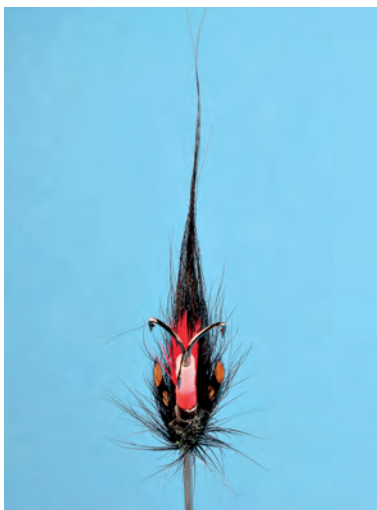
Jääkarhua alussiiveksi

Myös jääkarhua voi käyttää alussiipenä. 2000-luvun alussa kalastin paljon Sunrayn muunnoksella, jossa oli kultarunko, alussiipenä oranssia jääkarhua ja päällä mus-

ta apina. Tällä perholla sain myös silloisen recordikalani, joka säilyi miltei kymmenen vuotta listan kärjessä.

Nykyään eräs hyvä ystäväni heittää kyseistä perhoa usein ja saa hyvin sillä kaloja. Hän kutsuu sitä ”Kepiksi”. Nimi tulee siitä, että hän ja toinen hyvä ystäväni istuivat lohipeolien rannassa ja miettivät, mitä lohet syövät.

Hetken tuumattuaan he tulivat lopputulokseen, että koska lohijoella, varsinkin pohjoisessa on niukasti lohilla syötävää, ne syövät vaahtoa ja koivunlehtiä ja virran mukana kulkevia keppejä. Valkoinen kettu, jossa on vihreä perä,

Valmis Glödhäck nähtynä sivulta, edestä ja takaa altapäin.

Glowing Shadow

(Sidos: Tapio Sävillammi)

Putki: musta putki.

Palkit: vihreä fosforinauha, liima tai lakka päälle.

Kurkku: apina.

Siipi: alla bucktail, päällä apina.

ja jota ystäväni paljon käyttävät, jäljitteleekin ”vaahtoa ja koivunlehtiä” ja ”Keppi” virran mukana kulkevia keppejä. Taisi poikien tajunta olla hieman laajentuneessa tilassa tämän teorian syntyhetkillä.

Kestää nopeaa uittoa

Kalastuksesta perhoilla ei kannata tehdä vaikeaa. Siiven profiili kestää nopeaa uittoa, mutta henkikohtaisesti 99 prosenttia uitoista on hyvinkin tavallisia: heitto virtaan, siima kireäksi ja uitto. Otti tulee yleensä silloin, kun siima on melkein suorassa alavirtaan. Usein myös se, että jättää perhon roikkumaan virran laitaan hetkeksi, antaa tärpin. Yleensä käytän näiden perhojen kanssa kellu/inter-siimaa tai 1-2 -uppoa.

Hyviä malleja Glödärin, Sunrayn ja Vimun lisäksi ovat Silver

Shadow, Sillen, Rimpauttaja, Glowari jne. Mitä perhoiltaan sitten hakeekin, kannattaa kuitenkin sitoa sellaisia perhoja, joita on helppo käyttää. Tällä tarkoitan sitä, että siiven ja ylipäätään perhon, oli se sitten koukku- tai putkiperho, tulisi olla sellainen, että ei tarvitsisi koko ajan miettiä, miten se siiman päässä ui. Näin kalastuksesta tulee rytmikkäämpää ja hyvän rytmin osuessa myös yleensä saa kaloja.

Huomion arvoinen seikka on myös se, että elokuun iltojen tummuessa meritaimen iskee usein, varsinkin pohjoisen joilla, isoon perhoon. Etenkin Glödhäck ja punapalkkinen Glowari ovat pelittäneet loistavasti taimenen pyynnissä. Niitä on myös mukava heittää hämärässä, kun tietää, ettei siipi ole sotkussa. Ei apina ketään autuaaksi tee, mutta mikäli perhoonsa luottaa, antaa se uskoa kalan saamiseen. ■